

תכנית עתידים "צוערים לשלטון המקומי" (695) - שנתון תשפ"א

תכנית הלימודים:

תקצירי קורסים:

מבוא לכלכלה לניהול

ניהול ומדיניות ציבורית

פיתוח כלכלי ברשויות מקומיות

תכנון עירוני ומדיניות ציבורית

מדיניות כלכלית וחברתית

העיר בעידן הדיגיטלי, אי שוויון וחדשנות בשלטון המקומי

ניהול פרויקטים במגזר הציבורי

משפט בשלטון המקומי

ביקורת, בקרה וניהול כספים בשלטון המקומי

סמינר

מודלים של שותפויות בין המגזר הציבורי לבין ארגוני המגזר השלישי

תכנית עתידים "צוערים לשלטון המקומי" (695) - שנתון תשפ"א

תכנית לימודים תלת שנתית- עתידים

ממונה על המנהל במחלקה: גב' רוחמה רשף

רכזת לענייני סטודנטים: גב' ליאל שלו

מתאם אקדמי של התוכנית: ד"ר פני יובל

טלפון המזכירות: 08 - 6472251

פקס: 08-6472816

דואר אלקטרוני: mpast1@som.bgu.ac.il

כתובת אתר המחלקה באינטרנט: <http://in.bgu.ac.il/fom/PublicDep/Pages/HatidimCadets.aspx>

תוכנית עתידים "צוערים לשלטון המקומי" הינה יוזמה של מנהל השלטון המקומי במשרד הפנים בשיתוף פעולה מלא עם עמותת "ידידי עתידים". התוכנית פועלת במחלקה לניהול ומדיניות ציבורית אשר בפקולטה לניהול באוניברסיטת בן-גוריון בנגב.

התוכנית פועלת לשיפור פני המגזר המוניציפאלי בישראל על-ידי טיפוח והכשרה של קבוצת מנהיגות לניהול מקצועי בתחומים המוניציפאליים. התוכנית מיועדת לצעירים ולצעירות מוכשרים, בעלי מוטיבציה להשפיע המבקשים לשלב מצוינות אקדמית ומצוינות חברתית על מנת להביא לשיפור איכות השלטון המוניציפאלי במדינת ישראל ובכך להוביל להקטנת פערים חברתיים וכלכליים בין הפריפריה למרכז ובין ציבורים שונים בחברה. במסגרת הכשרה זו הצוערים ילמדו תואר ראשון בניהול או במגוון מחלקות נוספות במדעי הרוח והחברה (כלכלה, גיאוגרפיה, ממשל ופוליטיקה ועוד) יחד עם חטיבה ייעודית במחלקה לניהול ומדיניות ציבורית. בוגרי התוכנית ייהנו מיתרון יחסי בהשתלבות בצמתי השפעה של השירות הציבורי כתוצאה מהשילוב הייחודי שהתוכנית מציעה בין תואר ראשון (בניהול או במדעי החברה) יחד עם חטיבה דיסציפלינארית במנהל ומדיניות ציבורית לצד ידע נרחב תיאורטי ויישומי המתקבל בהכשרה החוץ אקדמית.

תכנית הלימודים:

מבנה הלימודים:

סוג הקורס	מספר קורסים	נק"ז
קורסי חובה	8	25
סמינר	1	3
סה"כ: 28		

להלן רשימת הקורסים:

שנה א'	מספר קורס	נק"ז	שעות הוראה	תרגול
*מבוא לכלכלה לניהול	68610017	4	3	שעתיים
ניהול ומדיניות ציבורית	695-1-0012	3	3	
העיר בעידן הדיגיטלי, אי שוויון וחדשנות בשלטון המקומי	קורס חדש	2	2	
משפט בשלטון המקומי	695-1-0025	2		
ניהול פרויקטים במגזר הציבורי	695-1-0022	2		
פיתוח כלכלי ברשויות מקומיות	695-1-0024	2	2	
תכנון עירוני ומדיניות ציבורית	695-1-0020			
שנה ב'				
מדיניות כלכלית וחברתית	695-1-0004	3	3	
ביקורת, בקרה וניהול כספים בשלטון המקומי	695-1-0009	2	2	
שנה ג'				
סמינר	695-1-0008	3	3	
מודלים של שותפויות בין המגזר הציבורי לבין ארגוני המגזר השלישי	695-1-0026	3	3	
סה"כ		28		

* פטור מהקורס "מבוא לכלכלה בניהול" יינתן על בסיס קורס זהה שנלמד במסגרת המחלקות לניהול/כלכלה. סטודנטים שיקבלו פטור, יידרשו להשלים קורס חליפי של 4 נק"ז בפקולטה לניהול (2 קורסים כאשר כל אחד 2 נק"ז) או בפקולטה למדעי החברה באישור המתאם האקדמי של התכנית.

תנאי מעבר משנה לשנה:

עמידה בתנאי המעבר של כל הקורסים הרשומים באותה שנה.
עמידה בתנאי מעבר של תכניות הלימודים אליהן רשום הסטודנט

תקצירי קורסים:

מבוא לכלכלה לניהול

כלכלה היא חקר השימוש במשאבים מוגבלים על מנת לספק את צרכיה הבלתי מוגבלים של האנושות. במיקרו כלכלה, אנחנו לומדים כיצד מתבצעת הקצאת משאבים אלו במערכת השווקים.

במערכת זו, נכיר את הפעולות ואת האינטראקציות של שלושת הסוכנים הכלכליים: (1) הצרכנים, (2) החברות (3) הממשלה.

במסגרת הקורס, הסטודנטים יכירו מודלים בסיסיים בדבר התנהגותם של שלושת הסוכנים הכלכליים. באמצעות מודלים אלה, ננתח את התוצאות המתקבלות כאשר מתקיימת אינטראקציה בין סוכנים אלה בשוק.

בנוסף, אנו גם נבחן מעבר לניתוחן של יחידות בודדות, כיצד כלכלנים מנתחים את המשק הכלכלי. תחום זה בכלכלה נקרא מאקרו כלכלה. אנו נמצא כי מה שמצליח עבור שווקים בודדים אינו בהכרח מתורגם לתוצאות דומות בראיה משקית.

בהכרת תחומי המיקרו והמאקרו כלכלה, ניתן יהיה להבין את הסוגיות הכלכליות המורכבות ואת הבעיות בפניהן עומדת החברה המודרנית.

ניהול ומדיניות ציבורית

הקורס נועד להקנות ידע מגוון לניתוח והבנה של האופן בו פועל המנהל הציבורי על מורכבותו הרבה. במטרה להקנות ידע תיאורטי, לרכוש כלי ניתוח ולהשיג מיומנויות מעשיות להבנה מעמיקה של מערכות המגזר הציבורי בעולם ובארץ, הקורס יבחן שלושה יסודות ליבה של הניהול והמדיניות הציבורית. תחילה, יידונו התשתיות הערכיות עליהן נשענות מערכות ציבוריות במדינות דמוקרטיות. על בסיס דיון זה נבחן את תהליך ההתפתחות של פרדיגמות ניהול ייחודיות למגזר הציבורי ונדון בתפקיד אותו ראוי שימלא המנהל במגזר הציבורי. לבסוף, נעסוק בתהליכי קביעת מדיניות ציבורית, ניתוח והערכה של תהליכים אלה. שלושת הנדבכים הללו יידונו ביסודיות תוך שימת דגש על מערכת השלטון המוניציפלי כזירת התרחשות ייחודית בקרב מוסדות המגזר הציבורי.

פיתוח כלכלי ברשויות מקומיות

הרשויות המקומיות בישראל מתפקדות כגוף כלכלי הנדרש להגדלה של מקורות ההכנסה ולשמירה על יציבות כלכלית, תוך מתן שירותים איכותיים לתושב ושיפור איכות החיים שלו.

בשנת 2016 UN HABITAT יזמה תהליך בו מומחים ממדינות שונות בעולם פיתחו כלים לפיתוח כלכלי של רשויות מקומיות. בקורס יוצגו הכלים חדשניים שגובשו והוצגו בוועידת האו"ם בקיטו באוקטובר 2016, וכן כלים חדשים וקיימים לפיתוח הרשויות המקומיות. כמו כן נחקור ונלמד על פיתוח כלכלי ברמה האזורית.

תכנון עירוני ומדיניות ציבורית

התכנון העירוני הוא אחד מתחומי המדיניות הציבורית ואחד מתחומי העיסוק המרכזיים של השלטון המקומי – תחום שיש לו השפעה רבה על הכלכלה, החברה והסביבה בה אנו חיים. מטרת הקורס לדון בתפיסות התכנוניות המשתנות מאז תחילת המאה העשרים, על רקע תמורות טכנולוגיות, כלכליות ופוליטיות המסבירות אותן ולהתייחס להשפעת מאזני הכוח בין נבחרי הציבור למתכננים בבירוקרטיה הציבורית ובין שלטון מרכזי לשלטון מקומי, על עיצוב מדיניות התכנון.

הקורס פותח בדיון בדינמיקה עירונית ומטרופולינית, שמהווה רקע להתפתחות תפיסות תכנוניות, ובמבוא קצר לתכנון עירוני ואזורי. חלקו השני והעיקרי של הקורס עוסק בהתפתחות המחשבה התכנונית ברמה המטרופולינית / האזורית / העירונית מאז ראשית המאה ה-20 ובדילמות עכשוויות בתכנון ערים ברמה המטרופולינית בעולם ובישראל. נדונות שלוש תקופות בהתפתחות תפיסות בתכנון עירוני ומטרופוליני: (1) המחצית הראשונה של המאה ה-20 (אנשי החזון מאבנעזר הוורד לפרנק לויד-רייט ולה קורבוזיה); (2) העשורים שאחרי מלחמת העולם השנייה (עליית התכנון הרציונלי הכוללני ומדינת הרווחה); (3) שנות ה-80 ואילך (גלובליזציה ותחרות בין-מטרופולינית / תכנון "נאו-ליברלי, צמיחה חכמה / בת קיימא, עירוניות חדשה). הדיון בתקופה השלישית יתייחס לדפוסים מתפתחים של שיתוף פעולה בין רשויות מקומיות ולכלים לפיתוח מקומי כמו מטלות יזם ושותפויות ציבוריות פרטיות.

מדיניות כלכלית וחברתית

הכלכלה הישראלית הגיעה לרמת פיתוח כלכלי מהגבוהים בעולם. הישג זה הינו יוצא דופן במיוחד לאור כך שמדינת ישראל היא צעירה יחסית, נטל הביטחון בה גבוה יחסית ואין בה כמעט משאבים טבעיים. אולם, לצד ההתפתחות הכלכלית התפתחו בישראל גם פערים גדולים בחלוקת ההכנסות המעלים שאלות לגבי תפקידה של המדיניות החברתית. תהליכים אלה והדילמות הקשורות בהם ינותחו במהלך הקורס תוך בחינת המדיניות שננקטה ותפקידה בהתפתחות הכלכלית במהלך השנים ותוך שימוש בתיאוריות כלכליות מקובלות. הקורס יאפשר לתלמידים את האינטראקציות בין כלכלה לחברה.

העיר בעידן הדיגיטלי, אי שוויון וחדשנות בשלטון המקומי

מטרת הקורס הינה חשיפה לתיאוריות ולכלים שמציעה הספרות הענפה בתחום העיר בעידן הדיגיטלי ("העיר החכמה"), אי השוויון והחדשנות בשלטון המקומי. במהלך הקורס נדון באפקטיביות השימוש בהם במסגרת האתגרים איתם מתמודד המגזר הציבורי בן זמננו. במיוחד נשים דגש על שאלת השוויון וההוגנות שמרחפת מעל הקדמה, הטכנולוגיה והחדשנות. הקורס משלב בין כלים ותיאוריות מדיסציפלינות שונות ומתבסס על מקרי בוחן מהארץ ומהעולם.

ניהול פרויקטים במגזר הציבורי

פרויקט הוא משימה מוגדרת שיש להשלים בפרק זמן ובתקציב נתון, לצורך השגת ביצועים מוגדרים תוך ניצול אפקטיבי של משאבים מוגבלים. פרויקטים בהיקפים שונים ובמגוון סוגים מתבצעים בכל ארגון. לפרויקטים אלה עשויים להיות מטרות שונות, סביבה עסקית שונה ומאפיינים שונים אחרים. ניהול פרויקטים, שנלמד, עד לפני

עשור, בדרך כלל במסגרת לימודי הנדסת תעשייה וניהול, הפך לקורס מבוקש עבור מנהלים במגזר העסקי, הציבורי והן במגזר השלישי. בכל ארגון, שבו מבצעים פרויקטים, הופך הידע בניהול פרויקטים לחיוני ולגורם קריטי בהשגת היעדים.

משפט בשלטון המקומי

הבסיס החוקי של השלטון המקומי שעל בסיסו פועל השלטון המקומי, מבנה הרשות המקומית ומוסדותיה, מערכת המשפט ברשות, ההתקשרויות, סמכויות וגופי הסמך. הצוער יכיר את עקרונות הבסיס החוקי של השלטון המקומי שעל בסיסו פועל השלטון המקומי, מבנה הרשות המקומית ומוסדותיה, מערכת המשפט ברשות, ההתקשרויות, סמכויות וגופי הסמך, לרבות הכרת מבנה ועקרונות הפעולה של הרשות המקומית, הכרת מבנה מועצת הרשות המקומית כבית המחוקקים של הרשות המקומית בתפקידה כמחוקק משנה לחוקי עזר, הכרת ההיררכיה ויחסי הגומלין בין משרד הפנים כרגולטור והרשות המקומית, הכרת הבסיס המשפטי להתקשרויות הרשות המקומית, הכרת אופן הפעלת סמכויות הרשות המקומית במגוון תחומים קרי תכנון ובניה, רישוי עסקים, שילוט, חניה ואכיפת הסדר הציבורי, הכרת אופן פעולת התאגידים העירוניים ויתרונם בקידום פעולות הרשות המקומית, הכרת המשפט המנהלי והחוזי החלים על הרשות המקומית בבואה לממש את זכויותיה ודרך הפעלת הסמכויות המסורות לה בדין.

ביקורת, בקרה וניהול כספים בשלטון המקומי

מטרת הקורס להקנות מושגים, כלים וגישות בביקורת ובקרה בשלטון המקומי. הקורס ימקד בהענקת כלים לניתוח והבנת המצב הפיננסי והכלכלי של הרשות המקומית על מנת לקבל החלטות ניהוליות. הקורס יתמקד בהיבטי הביקורת, הדיווח הכספי החשבונאי של הרשות המקומית והחברה הכלכלית העירונית, התקציב וניהול המערכת הכספית וקריאה וניתוח של הדוחות הכספיים ברשויות המקומיות.

סמינר

הסמינר המחקרי, המיועד לתלמידי עתידים, יקנה הכשרה מחקרית בתחומי ניהול ומדיניות ציבורית תוך מיקוד בתחום הקיימות. הסמינר יקנה כלים תיאורטיים ומחקריים לבחינה מדעית של שאלות מחקר המעסיקות את השלטון המקומי על כל היבטי ניהול הקיימות והמדיניות הסביבתית. במהלך הסמסטר יתקיימו מפגשים כיתתיים שיעסקו בלמידה של דרכים לביצוע מחקר מדעי ויידונו סוגיות שבחזית המחקר המוניציפלי בארץ ובעולם בתחומים אלו. בתום הסמסטר יתבקשו הסטודנטים לגבש ולהגיש תכנית לביצוע עבודת חקר.

מודלים של שותפויות בין המגזר הציבורי לבין ארגוני המגזר השלישי

בעשורים האחרונים אנו עדים לעליה ניכרת בהיקפם של ארגוני המגזר השלישי, במקביל לביסוסה של חברה אזרחית האמונה על קשת רחבה של יוזמות חברתיות. בעבר ארגוני המגזר השלישי נתפסו כמופקדים בעיקר על נותני שירותים כהשלמה לשירותים הציבוריים, אך היום, בנוסף לתפקידים מסורתיים אלה, הם אווזים בתפקידי פיתוח החברה האזרחית הכוללים ייצוג ושמירה על אינטרסים של קבוצות מגוונות בחברה, הכנסת שינויים וחידושים תודעתיים במערך החברתי, מעורבות בתהליכי קביעת מדיניות ועוד.

במהלך הקורס נעריך באופן בקורתי מודלים של שותפויות בין המגזר הציבורי לבין ארגוני המגזר השלישי. כמו כן נסקור את התפתחותם ההיסטורית, מרחב פעילותם, תפקידיהם בפרספקטיבה בינלאומית ומקומית, ואפיון היחסים בין המגזר השלישי לבין המגזר הציבורי. לסיכום, ננתח באופן בקורתי סוגיות מגוונות העוסקות באינטראקציה בין המגזר השלישי לבין הציבורי, תוך יישום הידע התיאורטי הנרכש בקורס.